

مدل مدیریت تهدیدات سیاسی - امنیتی ج.ا.ایران بر مبنای

مؤلفه‌های آگاهی، اعتماد و مشارکت اجتماعی

امین آورا^۱، علی سبحانی فر^۲

تاریخ دریافت: ۱۴۰۰/۰۷/۲۷ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۰/۱۲/۱۶

فصلنامه مطالعات راهبردی بسیج، سال بیست چهارم، شماره ۹۲، پاییز ۱۴۰۰

 20.1001.1.1735501.1400.24.92.6.0

چکیده

مطالعه تهدیدات امنیت ملی، یکی از مهم‌ترین و بنیادی‌ترین موضوعات امنیتی هر کشوری محسوب می‌گردد که شناخت آن‌ها امری ضروری برای مدیریت انواع گوناگون تهدیدات به‌ویژه تهدیدات سیاسی-امنیتی محسوب می‌گردد؛ از طرفی سرمایه اجتماعی با مؤلفه‌های اصلی خود از جمله آگاهی، اعتماد و مشارکت، یکی از نیازهای هر حکومت برای اداره جامعه و تحقق مطلوبیت‌های حکمرانی جوامع امروزی می‌باشد؛ لذا با توجه به اهمیت موضوع نبود مدل مدیریت تهدیدات سیاسی-امنیتی ج.ا.ایران به‌عنوان دغدغه، محقق تلاش دارد به این سؤال که: مدل مدیریت تهدیدات سیاسی-امنیتی ج.ا.ایران بر مبنای مؤلفه‌های سه‌گانه آگاهی، اعتماد و مشارکت اجتماعی چگونه است؟ پاسخ دهد. این تحقیق کاربردی-توسعه‌ای است که با استفاده از روش آمیخته (کمی-کیفی) انجام شده است؛ به‌نحوی که برای احصاء نظرات و دیدگاه‌های امامین انقلاب از تحلیل محتوا و برای بررسی آراء و نظرات متخصصین و صاحب‌نظران این عرصه از نظریه مبنایی و انواع کدگذاری‌ها استفاده شده است. پژوهش حاضر جهت دستیابی به پاسخی مناسب، مستندات و مبانی نظری مرتبط با موضوع را جمع‌آوری و نظرات تخصصی خبرگان را از طریق مصاحبه عمیق با ۳۰ نفر از صاحب‌نظران این حوزه اخذ نموده و ضمن تجزیه و تحلیل یافته‌ها، عوامل اثرگذار را در جهت تدوین مدل موردنظر، استخراج نموده است. این مدل در قالب ۱۱۵ شاخص، ۳۵ مؤلفه و ۳ بعد، تدوین و طراحی گردیده است که یافته‌های تحقیق در سه قلمرو دکتربین، سیاست‌ها و اهداف مانند استحکام ساخت درونی قدرت سیاسی، همبستگی هویت دینی با هویت سیاسی، بصیرت و دانش‌افزایی سیاسی و واحصاء گردیده است که محقق پس از نتیجه‌گیری و پاسخ به سؤالات در پایان پژوهش، پیشنهادات اجرایی و راهبردی متناسب با یافته‌های تحقیق را ارائه نموده است.

کلیدواژه:

تهدید، مدیریت تهدیدات، تهدیدات سیاسی - امنیتی، آگاهی، اعتماد، مشارکت اجتماعی

^۱ - (نویسنده مسئول) دانش آموخته دکتری امنیت ملی، دانشگاه عالی دفاع ملی، تهران، ایران a.avar001@gmail.com

^۲ - دانش آموخته دکتری مدیریت دفاعی، دانشگاه عالی دفاع ملی، تهران، ایران a.avar@gmail.com

۱- مقدمه و بیان مسئله:

۱-۱- مقدمه موضوع

دولت‌ها به‌مثابه واحدهای سیاسی در نظام بین‌الملل با مؤلفه‌های جمعیت، قلمرو، حکومت، حاکمیت و نظام ارزشی مشخص، شناخته می‌شوند. این واحدها همواره با تحولاتی از داخل و خارج مواجه‌اند. برخی از تحولات موجب افزایش قدرت سیاسی و برخی موجب تضعیف قدرت سیاسی آن‌ها می‌شود. هر نظام سیاسی برای حفظ بقامندی خود، نیازمند ثبات سیاسی و انسجام ملی است. افزایش مشروعیت سیاسی نخبگان و رهبران یک کشور به توانایی‌های آن کشور در ایجاد انسجام سیاسی و برخورداری از حمایت، رضایت‌مندی و قدرت اقناع‌سازی افکار عمومی بستگی دارد. به‌طور طبیعی در صورتی که دولتی نتواند قدرت سیاسی لازم را در حوزه داخلی و خارجی ایجاد کند، با بحران‌ها و تهدیدات مختلف سیاسی-امنیتی مواجه خواهد شد. لذا میزان اقتدار سیاسی کشور در جامعه، میزان انسجام و همزیستی مسالمت‌آمیز، حفظ هویت و یکپارچگی ملی و میزان تولید و بازتولید هنجارهای سیاسی و به جریان انداختن گفتمان‌های مسلط در درون جامعه و در عرصه بین‌المللی و برخورداری از مقبولیت و مشروعیت لازم، از عناصر و مؤلفه‌های سرمایه اجتماعی به‌ویژه مؤلفه‌های آگاهی، اعتماد و مشارکت اجتماعی در یک کشور به شمار می‌آید.

۱-۲- ضرورت موضوع

- ۱) فقدان مدل برای مدیریت تهدیدات می‌تواند منجر به غافلگیری راهبردی در تهدیدات احتمالی آینده شود.
- ۲) فقدان مدل برای مدیریت تهدیدات می‌تواند فرماندهی و مدیریت صحنه عملیات را با نقصان روبرو کند.
- ۳) فقدان مدل برای مدیریت تهدیدات می‌تواند شناخت قابل اتکا از تهدیدات سیاسی-امنیتی، ماهیت و ویژگی‌های تهدیدات احتمالی آتی با کاستی مواجه خواهد شد.
- ۴) فقدان مدل برای مدیریت تهدیدات می‌تواند عدم تحقق مدیریت دقیق و همه‌جانبه تهدیدات سیاسی-امنیتی در نظام ج.ا. ایران را به دنبال داشته باشد.

۱-۳- اهمیت موضوع

- ۱) ارائه شناخت نسبی از تهدیدات، ماهیت و ویژگی‌های جنگ احتمالی و چگونگی تعامل محیطی با این ویژگی‌ها در پیوند با سرمایه اجتماعی و مؤلفه‌های اصلی و فرعی آن؛
- ۲) پاسخ به نیاز نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران در جهت مدیریت و مقابله با تهدیدات احتمالی آینده به‌ویژه تهدیدات سیاسی-امنیتی؛

۴) احصاء مدل جامع، همه‌جانبه و بومی برای مدیریت تهدیدات سیاسی - امنیتی ج.ا.ایران.

۱-۴- مسأله اصلی

مطالعه تهدیدات امنیت ملی، یکی از مهم‌ترین و بنیادی‌ترین موضوعات "مطالعات راهبردی" در امنیت ملی هر کشوری می‌باشد. در این چارچوب، شناخت و فهم تهدیدات به علت ادراک متفاوت از آن به‌ویژه جهت مدیریت صحیح آن‌ها در کشورها، از اهمیت فراوانی برخوردار می‌باشد. اما حقیقت این است که در خصوص این مهم، خصوصاً در حوزه مطالعات امنیتی، با جهت‌گیری "تهدیدات سیاسی - امنیتی"، کار مطالعاتی و پژوهشی گسترده و قابل اتکایی انجام نشده است (عبدالله خانی، ۱۳۸۶: ۲۵).

با پیروزی انقلاب اسلامی و استقرار نظام سیاسی جمهوری اسلامی ایران، این نظام از جانب دشمنان منطقه‌ای و فرا منطقه‌ای در معرض انواع تهدیدات اقتصادی، سیاسی - امنیتی و نظامی قرار گرفته است؛ بررسی تهدیدات مختلف علیه کشور نشان می‌دهد که تهدیدات در مرحله اول، به‌منظور مقابله با ساختار سیاسی کشور ماهیت سخت‌افزاری داشته، ولی به تدریج با تغییرات ماهیتی روبه‌رو شده و حالت و ماهیت نرم‌افزارانه داشته و معطوف به فرسایش قدرت ملی ایران می‌باشند.

بنابراین پر واضح است که مدیریت و مقابله با آن‌ها همواره جزء دغدغه‌های بنیان‌گذار جمهوری اسلامی ایران حضرت امام خمینی(ره) و رهبر معظم انقلاب(مدظله‌العالی) و مسئولین جمهوری اسلامی ایران می‌باشد. از طرفی، مطالعه فرایندهای تاریخی نشان می‌دهد که در هر دوره از تاریخ جمهوری اسلامی ایران، شکل خاصی از تهدیدات امنیتی علیه ساختار سیاسی ایران وجود داشته است؛ و ممکن است این‌گونه از تهدیدات امنیتی - سیاسی، در دوران مختلف تاریخی تکرار شوند.

در همین راستا باید اذعان داشت سرمایه اجتماعی، مفهومی بنیادی در مطالعات اجتماعی و علوم سیاسی است و یکی از نیازهای هر حکومتی برای اداره جامعه و تحقق خواسته‌ها و مطلوبیت‌های مردم، توانایی نیروها و امکانات به‌صورت گسترده و در کم‌ترین زمان و به‌کارگیری آن‌ها به شایسته‌ترین شکل ممکن است. از این‌رو یکی از کارکردهای اصلی و قطعی هر حکومتی، اعمال کنترل و مدیریت تهدیدات امنیتی بر مبنای مؤلفه‌های سرمایه اجتماعی است؛ لذا عوامل داخلی مانند مشروعیت، اتحاد عناصر مختلف سرمایه اجتماعی، ایدئولوژی و قابلیت سیاست‌گذاری عادلانه، به‌طور مساوی نقش‌های مهمی را در شکل دادن به مدیریت امنیت ملی به‌ویژه در حیطه تهدیدات سیاسی - امنیتی ایفا می‌کنند (22) : (Azar & Chung, 1988) با عنایت به توصیف‌های ارائه‌شده، مبنی بر اهمیت و ضرورت موضوع متناسب با شرایط کشور و فقدان مدلی جامع برای مدیریت تهدیدات سیاسی و

امنیتی محقق بر آن است که بتواند با تدوین و ارائه مدل به سؤال مدل مدیریت تهدیدات سیاسی - امنیتی در جمهوری اسلامی ایران با تأکید مؤلفه‌های آگاهی، اعتماد و مشارکت اجتماعی چگونه است؟ لذا محقق در پی آن است در راستای تحقق هدف اصلی مقاله که ارائه مدل مدیریت تهدیدات سیاسی - امنیتی جمهوری اسلامی ایران با تأکید بر مؤلفه‌های آگاهی، اعتماد و مشارکت اجتماعی است؛ با استفاده از روش "نظریه مبنایی" مدل موردنظر خود را استخراج نماید تا در راستای مدیریت این‌گونه تهدیدات کمکی درخور انجام داده باشد.

نحوه سازمان‌دهی مقاله

محقق در گام اول ضمن تشریح مسئله و ذکر دغدغه‌ها، هدف پژوهش و سؤال اصلی تحقیق را مطرح نموده و به گردآوری داده‌های موردنیاز پرداخته است؛ آنگاه بر اساس پیشینه‌ها، ضمن بهره‌گیری از مبانی و ادبیات نظری نسبت به ارائه مدل مفهومی اولیه اقدام نموده است که در ادامه با تهیه پرسشنامه نظرات نخبگان این حوزه را تا اشباع نظری اخذ نموده و در نهایت با تجزیه و تحلیل یافته‌ها و پایایی و روایی داده‌ها بر اساس فرمول‌های ذکرشده، ضمن ارائه مدل نهایی موردنظر پژوهش و نتیجه‌گیری‌های متناسب، پیشنهادها لازم را ارائه نموده است.

۲- ادبیات موضوع و پیشینه

۲-۱- ادبیات نظری

- مدل

مدل، جزء کوچک بازسازی شده‌ای از یک شیء یا پدیده‌ی بزرگ است؛ که از لحاظ کارکرد با آن شیء یا پدیده واقعی، یکسان است. بدین ترتیب در شرایطی که امکان دسترسی به تمام جزئیات امور و روابط پدیده‌ها، مشکل، پرهزینه و وقت‌گیر است، مدل، آن‌ها را سهل و آسان می‌کند و با برخورداری از امکان تجزیه و تحلیل، پیش‌بینی نتایج را ممکن می‌نماید (رزاقی، ۱۳۸۱، ص ۱۸۴)

مدل برای نظریه‌مانند اسکلت‌بندی است. یک مدل کارساز باید بتواند به‌پیش بینی وقایع کمک کند و این نماد پیشگویی‌کننده‌ی مدل متضمن سه خاصیت؛ دقت زیاد، غنای ترکیبی و حد بالایی از مناسبت یا قدرت سازمان‌دهندگی است. (فرهنگی، صفرزاده، ۱۳۸۵، ص ۶۹)

- مدل مدیریت راهبردی

مدل‌های جامع مدیریت راهبردی فرآیندی است که از طریق آن؛ سازمان‌ها، محیط‌های داخلی و خارجی خود را شناسایی کرده و درصدد شناخت عمیق آن‌ها برمی‌آیند. علاوه بر آن مسیر راهبردی خود را پایه‌گذاری کرده، دست به خلق استراتژی‌هایی می‌زنند تا با به‌کارگیری آن‌ها به اهداف تعیین‌شده سازمان برسند (ملکی، ۱۳۸۳: ۴).

- تهدید

تهدید به هر پدیده‌ای اطلاق می‌شود که «پتانسیل» ایجاد اختلال و یا آسیب رساندن به افراد، تجهیزات، محیط و عملکرد سیستم را دارا باشد. در اصطلاح، تهدید عبارت است از وضعیتی که در آن، خطر یا آسیب جدی، ارزش‌های اساسی و حیاتی یک بازیگر را مورد هدف قرار می‌دهد.

- تعریف تهدید از دیدگاه امنیت ملی

هر آنچه، به‌صورت عینی یا ذهنی، ارزش‌ها و منافع ملی یک کشور را تهدید کند یا مانعی برای رسیدن کشور به اهدافش باشد، تهدید امنیت ملی محسوب می‌شود. تهدید امنیتی، در عرصه سیاست و روابط بین‌المللی، عبارت است از هرگونه قصد، نیت حادثه و اقداماتی که ثبات سیاسی و اقتصادی، منافع حیاتی و امنیت ملی یک کشور را، در معرض خطر جدی قرار بدهد (نباتی، ۱۳۸۹: ۲۶).

- تهدیدات سیاسی

«باری بوزان» در کتاب «مردم، دولت‌ها و هراس» تهدیدات را به پنج گونه: تهدیدات سیاسی، اقتصادی، نظامی، اجتماعی و زیست‌محیطی تقسیم‌بندی نموده است؛ هرچند این تقسیم‌بندی‌ها ثابت نبوده و در کتاب «کالبدشکافی تهدید» بعد ششم تهدید فناورانه نیز به آن علاوه گردیده است. (افتخاری، ۱۳۸۵: ۱۶۳)

به‌رحال در تبیین تهدیدات سیاسی گفته شده است که «تهدید سیاسی متوجه ثبات سازمانی دولت است (Boozan, 2010: 143) به‌عبارت‌دیگر، هر تهدیدی که به‌نوعی با هویت، موجودیت یا منافع دولتی خاص مرتبط باشد، تهدیدی سیاسی ارزیابی می‌شود.

- تهدید امنیتی

تهدید امنیتی به آن دسته از وضعیت‌هایی اطلاق می‌گردد که موجودیت یک سیستم یا نظام سیاسی را نشانه رفته باشد. درواقع تفاوت آن با تهدیداتی عمومی در این نکته نهفته

است که تهدیدات امنیتی با موجودیت و بقای یک نظام سیاسی مرتبط است و درحالی که تهدیدات عمومی از چنین ویژگی برخوردار نیست. در عرصه سیاست و روابط بین‌المللی، عبارت است از هرگونه قصد، نیت، حادثه و اقدامی که ثبات سیاسی و اقتصادی، منافع حیاتی و امنیت ملی یک کشور را در معرض خطر جدی قرار بدهد. (مرادیان، ۱۳۸۵)

- تهدیدات سیاسی - امنیتی

تهدید سیاسی- امنیتی، همان امنیتی شدن تهدید در عرصه سیاست است؛ به عبارت دیگر، تهدید در عرصه سیاست و روابط بین‌الملل، عبارت است از هرگونه قصد، نیت حادثه و اقداماتی که ثبات سیاسی، منافع حیاتی و امنیت ملی یک کشور را، در معرض خطر جدی قرار بدهد. (نباتی، ۱۳۸۹: ۲۶).

- مدیریت تهدیدات

مدیریت تهدید، مجموعه سیاست‌هایی که به بازیگر امکان مهار، مقابله و یا تبدیل تهدید را می‌دهد. امنیت، زمانی شکل می‌گیرد که کشورها از تدابیر و ابزارهای مناسب برای شناسایی و برخورد با تهدیدات نوظهور و همچنین کلاسیک برخوردار باشند. اگر کشوری فاقد ابزارهای مؤثر برای مقابله با تهدیدات باشد، در آن شرایط، قادر نخواهد بود امنیت ملی خود را سازمان‌دهی کرده و زمینه‌های لازم و مناسب برای امنیت‌سازی در جهان متغیر و در حال دگرگونی به وجود آورد؛ بنابراین، اگر کشوری درصدد است با چالش‌های کمتر و محدودتری روبرو گردد، ناچار است فضای سیاسی و محیط امنیتی خود را شناسایی و تهدیدات ناشی از اقدامات بازیگران را درک و مدیریت نماید. بدین ترتیب "مدیریت تهدیدات" را می‌توان به معنی پیش‌بینی و شناسایی تهدیدات به‌منظور پیشگیری از عواقب منفی و احياناً خطرات و خسارات، مقابله و یا تبدیل آن‌ها به فرصت‌های استراتژیک دانست (سه‌تلائی، ۱۳۹۶: ۹۲).

- رهنمودهای مدیریت تهدیدات از منظر مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی)

مقام معظم رهبری حضرت امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) نیز در خصوص اهمیت کار بر روی آمادگی برای مقابله و مدیریت تهدید می‌فرمایند: البته کشور ایران و ملت ایران و دولت جمهوری اسلامی مظلوم است. ما مظلوم واقع شدیم. مظلومیم، اما ضعیف نیستیم. مثل امیرالمؤمنین (ع) که مظلوم بود، اما از همه مردان زمان خود قوی‌تر بود. مثل همه اهل حق که مظلوم بودند و مورد انکار و ظلم واقع شدند، اما ضعیف نبودند؛ ما ضعیف نیستیم، مظلومیم. این مظلومیت را هم نمی‌گذاریم تا آخر طول بکشد. تحمل نمی‌کنیم. تحمل

نکردنش هم به همین است؛ بایستی عقلمان را و علم‌مان را و عزم‌مان را تقویت کنیم. «ما عناصر قدرت فراوانی داریم این‌ها را باید حفظ کنیم و روزبه‌روز افزایش دهیم. ما ضعیف نیستیم، باید در مقابل تهدید آمادگی داشته باشیم. اگر نداریم، باید آمادگی ایجاد کنیم و اگر داریم، حفظ کنیم و افزایش دهیم. در مقابل اعلان جنگ، اعلان دفاع همه‌جانبه "روی «همه‌جانبه» تکیه و تأکید می‌کنم" و در مقابل اقدام به جنگ، اقدام به دفاع و ضربه‌ی متقابل» (امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی)، ۱۳۸۰).

- الزامات مدیریت تهدیدات

- سیاست‌گذاری هدفمند برای ارائه مدل‌های بومی جهت مدیریت تهدیدات؛
- برنامه‌ریزی، بسترسازی، هماهنگی و نظارت بر شبکه‌های اجتماعی جهت پیش‌بینی و پیشگیری از تهدیدات احتمالی؛
- توسعه ظرفیت‌های مقابله با تهدیدات متناسب با زیست‌بوم ج.ا.ایران؛
- ایجاد بستر مناسب و جامع جهت تعامل و هم‌افزایی مدیران و متخصصین حوزه‌های مدیریت، امنیت، سیاست و سرمایه اجتماعی جهت پیش‌بینی، پیشگیری و مدیریت تهدیدات احتمالی؛
- بسیج نیروهای اجتماعی برای مقابله با تهدیدها؛
- تحرک گروه‌های اجتماعی در قالب هویت مقاومت؛
- سازمان‌دهی نیروهای اجتماعی در شرایط تهدید امنیتی.

- سرمایه اجتماعی

سرمایه اجتماعی از طریق تسهیل ترکیب، مبادله و مشارکت مبتنی بر آگاهی افراد سازمان یا یک جامعه با فراهم آوری شرایط لازم از جمله ایجاد اعتماد و تعامل بین اعضای سازمان فراهم می‌شود؛ این تعریف که بر اساس مدل ناهاپیت و گوشال ارائه شده است، سرمایه اجتماعی را واجد سه بعد شناختی، رابطه‌ای و ساختاری می‌داند. (ناهاپیت و گوشال، ۱۹۹۸: ۱۹۴)

سرمایه اجتماعی مجموعه هنجارهای موجود در نظام‌های اجتماعی است که موجب ارتقای سطح همکاری اعضای آن جامعه گردیده و پایین آمدن سطح هزینه‌های تبادلات و ارتباطات می‌شود (Fukuyama, 2006). در تحقیق حاضر منظور از سرمایه اجتماعی میزان اعتماد، مشارکت و آگاهی مردم در فعالیتهای عمومی و ملی می‌باشد.

اعتماد: عبارت است از تمایل خطرپذیری در بطن اجتماع بر اساس احساس توکل به دیگران؛ به این شکل که دیگران بر انتظارات ما پاسخ داده و به روش‌های حمایتی دوجانبه عمل خواهند کرد. اعتماد، لازمه شکل‌گیری پیوندها و معاهدات اجتماعی است. اعتماد اجتماعی، ایجادکننده تعاون و همبازی است و فقط در این حالت است که در عین وجود تفاوت‌ها قادر به حل مشکلات و انجام تعهدات اجتماعی می‌شود (اکبری، ۱۳۸۳: ۱۱).

مشارکت: درگیری ذهنی و عاطفی اشخاص در موقعیت‌های گروهی است که آنان را برمی‌انگیزد تا دست‌یابی به اهداف گروهی، یکدیگر را یاری نمایند و در مسئولیت کار شریک شوند (علوی، ۱۳۸۸: ۵۳).

آگاهی: اطلاعات و آگاهی به‌عنوان کارآمدترین ثروت و سرمایه هر ملت و میزان شناخت و دانش است که اعضای یک جامعه نسبت به امور مختلف جامعه پیدا می‌کنند؛ بنابراین پیش‌شرط اولیه مشارکت، آگاهی است و اطلاع از تنوع رسانه‌ها، مشارکت اطلاعاتی با افراد خارج از خانه، تولید اطلاعات واقعی و غیرواقعی، سعی در کشف واقعی بودن اطلاعات، اطلاع از وضعیت محل، شهر، کشور، اطلاع از امنیت از مؤلفه‌های آن به شمار می‌آیند (بهرامی، ۱۳۸۸: ۵۴).

- ادبیات نظری ارکان جهت ساز در حوزه امنیت سیاسی

دکترین: «دکترین» به نظریه، اصول عقیده، آیین، مکتب یا قواعد بنیادین معتبری گفته می‌شود که هدایت‌کننده اقدام در پشتیبانی از سیاست‌ها و برنامه‌ها در جهت تأمین اهداف بوده و به کار بردن آن‌ها مستلزم درک مقتضیات و تصمیم‌گیری صحیح و منطقی می‌باشد اما نحوه استفاده از آن‌ها به قضاوت صحیح نیازمند است. (Collins, 1974). در تعریفی دیگر از دکترین آمده است: «اصول و قواعدی که در هریک از شاخه‌های علوم و یا در میان پیروان یک آیین مورد تصدیق و اعتقاد باشد»؛ به عبارت دیگر، اصول یک فلسفه، نظام فکری یا سیاست و خط‌مشی را دکترین می‌گویند. دکترین به دو سطح عمده ملی و نظامی تفکیک می‌شود که سطح نظامی به سطوح استراتژیک، عملیاتی و تاکتیکی تقسیم می‌گردد و کاربرد آن در سطح ملی، هدایت قدرت ملی در ابعاد فرهنگی، اجتماعی، سیاسی، نظامی و اقتصادی است. به‌عنوان مثال به دکترینی که هدایت سپاه و ارتش در صحنه جنگ را به عهده می‌گیرد،

دکترین در سطح استراتژی و آن که هدایت نیروهای زمینی، هوایی و دریایی در صحنه عملیات را بر عهده دارد، دکترین عملیاتی و آن را که مسئول هدایت یگان‌ها در میدان رزم می‌باشد، دکترین در سطح تاکتیکی می‌گویند (طلوعی، ۱۳۷۲: ۴۵۸)

اهداف: واژه فارسی «هدف» در متون مدیریت در مقابل واژه‌های متعددی مانند Objective، Purpose، Aim و Target، به کاررفته که گاه با پسوندهایی مانند «کلی»، «جزئی» و «بخشی» نیز تفکیک شده است. در این میان دو واژه Objective و Goal بیشتر استفاده شده‌اند. سلسله مراتب اهداف به شرح زیر می‌باشد:

بالاترین رده اهداف چشم‌انداز است که هنر دیدن نادیده‌ها برای مدیر می‌باشد و آرمان‌هایی است که سازمان طی مدت معین می‌تواند به آن دست یابد. مأموریت اصلی که در واقع دلیل حیات سازمان است. اهداف کلان بلندمدت که همان آینده مطلوبی است که سازمان در جهت تحقق آن می‌کوشد.

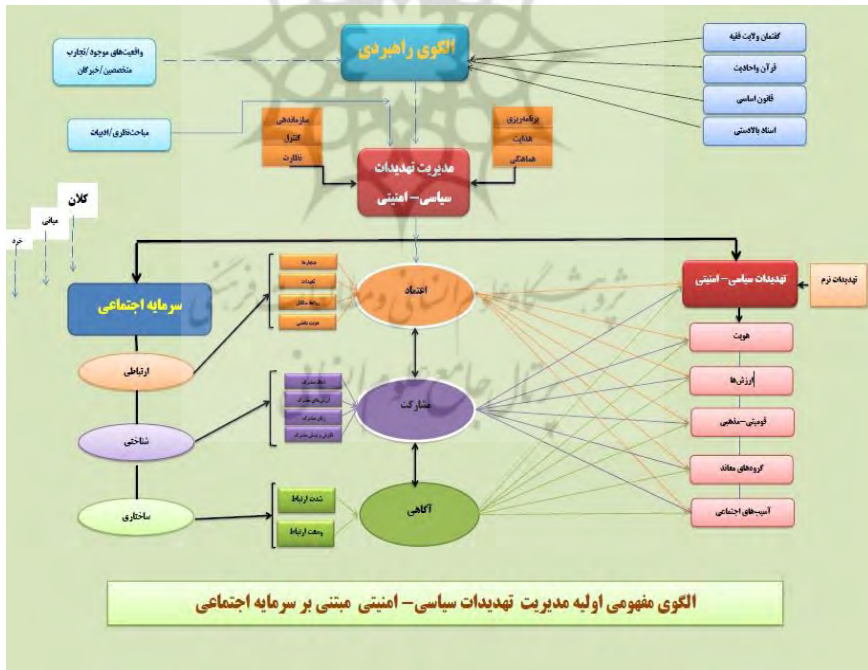
سیاست راهبردی: به اعتقاد اکثر کارشناسان و تحلیل‌گران سیاست راهبردی یک ابزار مدیریتی است. از این منظر، سیاست راهبردی تنها با یک هدف انجام می‌شود: کمک به سازمان (نظام و یا ...) برای انجام بهتر کار، برای تمرکز بر روی انرژی خود، برای تضمین اینکه افراد سازمان در جهت یک هدف کار کنند و برای تنظیم و تعدیل جهت‌گیری سازمان در پاسخ به تغییرات محیطی. فرایند سیاست راهبردی در مورد تصمیمات و اقدامات اساسی و زیربنایی است چون انتخاب‌ها باید به گونه‌ای باشد که به مسائل فوق پاسخ دهد. در نهایت این طرح چیزی بیشتر یا کمتر از مجموعه تصمیماتی در مورد انجام دادن چه کاری؟ چرا انجام دادن آن و چگونه انجام دادن آن نیست؛ چون انجام هر کاری که دنیا مورد نیاز است عملاً امکان‌پذیر نیست. سیاست راهبردی مشخص می‌کند کدام تصمیمات و اقدامات مهم از دیگران هستند و اینکه چه چیزی برای موفقیت سیستم از اهمیت برخوردار است. (امیر انتخایی، ۱۳۹۰: ۳)

۲-۲- چارچوب نظری پژوهش:

چارچوب نظری پژوهش اساساً مربوط به پژوهش‌های کمی (QUAN) است که با توجه به نقش و اثرگذاری دیدگاه‌های نظری و نظریه‌ها (Theory) بر متغیروابسته، تبیین می‌شود. از آنجایی که این پژوهش کمی، یا علی یا تبیینی است، زیرا به صورت آمیخته دنبال شده است، مفهوم چارچوب نظری به صورت زیر قابل انجام است؛ بنابراین دو جهت‌گیری زیر در این رساله دنبال شده است:

- ۱- دیدگاه‌های نظری پرتوافکن بر مفاهیم و متغیرهای کلان رساله ملحم از اسناد بالادستی و خصوصاً دیدگاه‌های امامین انقلاب (جنبه آرمانی چارچوب نظری).
- ۲- نظریه‌های مهم سیاسی _ امنیتی در قلمروهای تهدیدات و سرمایه اجتماعی الهام‌بخش وجه واقعی یا کمی پژوهش رساله که داده‌های کلی رساله را از جنبه عینی نشان می‌دهد. این نظریه‌ها به جهت زمینی بودن و در معرض قضاوت انسانی قرار داشتن، مستمراً در تجدیدنظر، نقد و تکمیل قرار می‌گیرند؛ درحالی که دیدگاه‌های کلان اسلامی برگرفته از امامین انقلاب به صورت اصل قطعی قابل عمل و مورد ملاک خواهد بود.

۲-۳- پیشینه پژوهش

پیشینه شناسی: محقق در راستای گردآوری داده‌ها منابع متعددی را مورد مطالعه قرار داده که به برخی از مهم‌ترین آن‌ها در قالب جدول زیر اشاره می‌نماید:

نویسندگان (سال پژوهش) - روش استفاده شده	اهداف و یا سئوالات اصلی	مهم‌ترین یافته‌ها
حسن صائبی (سال ۱۳۹۶) - روش آمیخته (کمی و کیفی)	الگوی راهبردی امنیت اجتماعی مبتنی بر تدوین تجارب نظام مقدس ج.ا. بر اساس گفتمان ولایت‌فقیه و قانون اساسی چیست؟	مهم‌ترین یافته‌های حاصل از پژوهش دوره نامه (اسلام‌گرایی، عدالت محوری، قانون مداری، مردم‌سالاری دینی، هویت اسلامی/ ایرانی (۸ هدف) تحقق جامعه توحیدی و تأمین حیات طیبه، اقامه عدالت اجتماعی، احیاء هویت اسلامی/ ایرانی، توسعه ارزش‌های اسلامی و نگاهداشت هنجارهای اجتماعی، ارتقای احساس امنیت در جامعه، ارتقای رضایت‌مندی مردم، مشارکت حداکثری مردم در امور اجتماعی و اقتدار و امنیتی. انتظامی (و ۱۲ سیاست) حفظ حرمت و کرامت مردم، پاسداشت خط امام (ره) به‌عنوان محور هویت‌ساز، اجرای حدود و جزای اسلامی و پایبندی مردم به موازین شرعی، ایجاد فرصت‌های برابر و عادلانه برای مردم، دفاع از مستضعفان و محرومان، مقابله با تبعیض و انحصارطلبی، معارضا با ظلم و جور، صیانت از نهاد خانواده، مقابله با مظاهر از خودپیکانگی و هرگونه تضعیف یا انکار هویت، مقابله با القائات قومی و ترویج تفکرات ناسیونالیستی و مقابله با عوامل و عناصر ناامن‌ساز جامعه و جنایات سازمان‌یافته است.
عبدالله هندیانی، عبدالرحمن میرزا خانی و حامد مرادی (سال ۱۳۹۳) - روش همبستگی	آیا بین سرمایه اجتماعی و کاهش اثر تهدیدات نرم رابطه وجود دارد؟	باید مؤلفه‌های سرمایه اجتماعی مثل هنجارهای اعتماد ساز، مشارکت‌جو، هویت‌بخش، ارزش‌مدار و مبتنی بر روابط تقویت شود تا ضمن برخورداری شدن جامعه از آثار مثبت سرمایه اجتماعی، پیاده‌سازی رویکردهای جدید پلیس از پشتوانه‌ای قوی‌تر برخوردار گردد.
علی دلاور و محمد جهان‌تاب (سال ۱۳۹۰) - روش همبستگی	آیا سرمایه اجتماعی بر احساس امنیت شهروندان مؤثر است؟	نهایتاً فرضیه‌های تحقیق مبنی بر تأثیر مثبت سرمایه اجتماعی شناختی (اعتماد اجتماعی، هنجارهای اجتماعی، پنداشت‌ها)، سرمایه اجتماعی ساختاری (شبکه‌های اجتماعی، ارتباطات اجتماع و ویژگی‌های فردی شهروندان بر احساس امنیت جانی، اقتصادی، اجتماعی، نوامیس) تأیید گردید. بر اساس نتایج تحلیل همبستگی کانونی، از بین مؤلفه‌های سرمایه اجتماعی ساختاری، مؤلفه ارتباطات اجتماعی با وزن ۰,۳۰۱، نسبت به مؤلفه شبکه‌های اجتماعی با وزن ۰,۲۱۲، از اهمیت بیشتری برخوردار است و بیشترین تأثیر را در ساختن این متغیر داشته است.
لایند ستروم و همکاران (سال ۲۰۰۳)	میزان تأثیر سرمایه اجتماعی بر احساس ناامنی در محله را چگونه ارزیابی می‌نمایید؟	نتایج نشان داد عوامل محله‌ای ۷/۲ درصد از کل واریانس احساس ناامنی افراد را تبیین می‌کند. به نظر می‌رسد مهم‌ترین علت پایین بودن واریانس عامل محله‌ای، بسنده نمودن آن‌ها به شاخص مشارکت می‌باشد زیرا هسته اصلی سرمایه اجتماعی را اعتماد و شبکه‌های اجتماعی متعامل می‌سازد که در این تحقیق به آن‌ها توجه نشده است.

<p>تحقق امنیت اجتماعی با دو مکانیزم کنترل بیرونی مانند ایجاد ساختارهای سازمانی متناسب با تصمیم‌گیری و برنامه‌ریزی، ایجاد رویه‌های قانونی متناسب با روح جامعه، مجریان قانونی و ایجاد سازمان‌های غیررسمی، مکانیزم‌های کنترل درونی مانند شرکت در غم و شادی‌های خطاکاران و غیر خطاکاران، ارتباط برقرار کردن با درون انسان‌ها، پرداختن به آموزش فرهنگ نه فرهنگ آموزش، تغییر مجریان قانون، تأمین منافع فردی در حفظ منافع جمعی، جلوگیری از شکاف طبقاتی و ایجاد تعادل بین حق و تکلیف در جامعه و... است.</p>	<p>محمود کلاهچیان (سال ۱۳۹۰) - تحلیلی - توصیفی</p> <p>راه‌های رسیدن به امنیت اجتماعی کدامند؟</p>	
<p>مداقه در عوامل تهدید امنیت ملی در آرای امام خمینی (ره) نشان می‌دهد رویکرد ایشان در مسئله امنیت ملی نه با رویکرد کلاسیک و سنتی بلکه با مدرن و نرم‌افزاری قرابت دارد زیرا وی تهدیدات را چندلایه و مرکب و از نظر خاستگاه نه فقط ریشه‌دار در محیط خارجی با صبغه نظامی، بلکه بیشتر نهفته در محیط داخلی به تصویر می‌کشد.</p>	<p>مهم‌ترین عوامل و مؤلفه‌های تهدید امنیت ملی در دیدگاه امام خمینی (ره) کدامند؟</p>	<p>علی کریمی مله و همکاران (۱۳۸۹)</p>
<p>امام خمینی (ره) با آغاز از انسان‌شناسی عرفانی، تبیین احکام دینی، دفاع عقلانی و تاریخی از سیره پیامبر (ص)، امام علی (ع) و قیام امام حسین (ع)، سرانجام نقطه کانونی اندیشه سیاسی خود را در فقه جست‌وجو می‌کند. فقه با نظر به بعد تکلیفی (الزام‌آور بودن اجرای احکام) و هویت‌بخش آن (اشکال عبادت‌ها و تکالیف جمعی) واجد استعداد استراتژی است. با این توضیح مشاهده می‌شود که چگونه امام خمینی (ره) ضرورت تأسیس و مراقبت از حکومت اسلامی را به عنصر اصلی اندیشه سیاسی اسلامی تبدیل می‌کند. بدین قرار، امنیت در اندیشه سیاسی امام خمینی (ره) عمدتاً در شکل امنیت سیاسی ظاهر می‌شود تا جایی که حفظ حکومت اسلامی از واجبات بوده و همه باید در جهت رفع تهدیدهای آن کوشش نمایند و این یک فریضه فقهی است.</p>	<p>معنا و مرجع امنیت سیاسی در نزد امام خمینی (ره) چیست؟</p>	<p>رضا داوری اردکانی سید رضا شاکر (۱۳۸۸) - تحلیل محتوا</p>
<p>محقق با ارائه الگوی تهدیدات اجتماعی در ج.ا.ا، نحوه برآورد تهدیدات اجتماعی را با مشخص نمودن حجم عامل شکل‌دهنده تهدید اجتماعی (توانمندی تهدیدگر، دامنه تهدید، عامل تهدیدگر، موقعیت تهدید و عمق تهدید)، میزان تأثیر هر یک از عوامل را محاسبه و نسبت به شناسایی و سنجش شدت تهدید، ارائه می‌نماید و بر این اساس تهدیدات اجتماعی را در سه دسته با شدت بالا، با شدت متوسط و شدت پایین، تقسیم‌بندی می‌نماید.</p>	<p>الگوی برآورد تهدیدات اجتماعی شده در ج.ا.ا کدام است؟</p>	<p>عزت اله غفور زاده (سال ۱۳۸۸) - تحلیل محتوا</p>

وجه نوآوری مقاله حاضر نسبت به مطالعات پیشین

به‌طور خلاصه و موجز می‌توان گفت که در پیشینه‌های موردنظر، به موضوع مهم و راهبردی «بررسی نقش سرمایه اجتماعی باهدف تدوین الگوی راهبردی برای مدیریت تهدیدات امنیت ملی به‌ویژه از جنبه‌های سیاسی - امنیتی آن‌ها» پرداخته نشده است. ولی پژوهش حاضر بر آن است تا ابعاد، مؤلفه‌های اصلی و فرعی، روابط بین این مؤلفه‌ها و زیر مؤلفه‌ها موضوع را استخراج نماید و درنهایت به یک الگوی راهبردی در مورد چگونگی مدیریت تهدیدات سیاسی - امنیتی با رویکرد سرمایه اجتماعی دست یابد.

۳- روش تحقیق

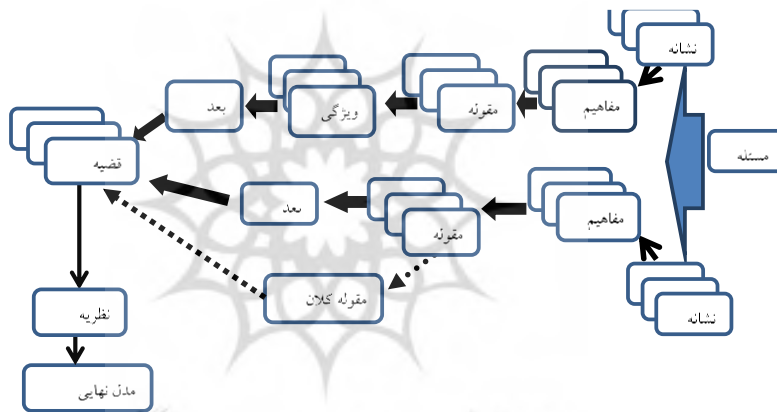
نوع تحقیق

نوع این تحقیق توسعه‌ای کاربردی است.

استراتژی کلی تحقیق

این پژوهش با استفاده از "روش آمیخته" به شرح زیر انجام شده است: الف) روش تحلیل محتوا: برای احصاء اندیشه‌ها، آراء، نظرات خبرگان و کارشناسان عرصه تهدیدات سیاسی - امنیتی و سرمایه اجتماعی. ب) روش نظریه مبنایی: برای تدوین و فرموله نمودن دیدگاه‌ها و نقطه‌نظرت متخصصین و صاحب‌نظران مرتبط با موضوع پژوهش از طرح پژوهشی کدگذاری سه‌گانه (باز، محوری و انتخابی) که دیگرام‌های زیر این روش را نشان می‌دهند

شکل (۱): فرآیند دستیابی به مدل

متغیرهای تحقیق:

از آنجایی که این پژوهش در شمول پژوهش‌های تحلیلی - علی (causal) نیست و به‌طور کلی تبیینی (Explanational) به معنی حضور پررنگ متغیرهای کمی (مستقل، میانجی و وابسته) نیست و عمدتاً به شکل یک پژوهش آمیخته (Mixed) شکل گرفته است، نمی‌توان به‌طور دقیق و علمی (Exact) از متغیرهای مستقل، میانجی و وابسته یاد نمود؛ ولی می‌توان موضوعات و ابعاد شناختی، ارتباطی و ساختاری سرمایه اجتماعی را به‌عنوان نقش و تجلی متغیر مستقل که در مدیریت تهدیدات سیاسی - امنیتی

اثرگذار خواهند بود، به عنوان متغیرهای مستقل و تهدیدات سیاسی - امنیتی را به عنوان متغیرهای وابسته در نظر گرفت.

روش‌های گردآوری داده‌ها

برای گردآوری اطلاعات از دو تکنیک کتابخانه‌ای (مجموعه مقالات علمی و پژوهشی در منابع معتبر) و میدانی (مصاحبه و پرسشنامه) در روش تحلیل محتوا استفاده شد داده‌ها علاوه بر فیش برداری با استفاده از پرسش‌نامه تخصصی و مصاحبه باز عمیق به صورت تشریحی و تبیینی گردآوری گردید.

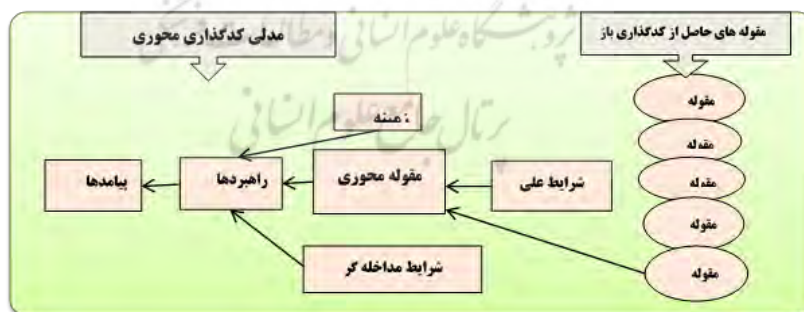
روش‌های تحلیل داده‌ها^۱

تجزیه و تحلیل یافته‌ای تحقیق حاضر به روش کیفی می‌باشد یعنی اطلاعات گردآوری شده تبدیل به متن شدند؛ سپس با بهره‌گیری از شیوه کدگذاری داده‌های متنی انجام شد (کدگذاری‌های باز، محوری و انتخابی) برای تحلیل مصاحبه‌ها (نظریه مبنایی)، استفاده شده است

جامعه و نمونه

جامعه آماری موردنظر این پژوهش حدود ۳۰ نفر از صاحب‌نظران علوم اجتماعی، سیاسی، مدیریتی و امنیتی مسلط بر موضوع خواهند بود. بنابراین چون حجم نمونه این پژوهش با حجم جامعه منطبق است، در این زمینه افراد جامعه آماری را انتخاب و بصورت هدفمند و با روش گلوله برفی توسعه تا اشباع نظری کامل حاصل شود. در بخش میدانی جامعه آماری این تحقیق شامل توزیع پرسشنامه اخذ حساسیت نظری در بین نخبگان و صاحب‌نظران حوزه امنیت، امنیت ملی و امنیت داخلی است.

شکل (۲): کدگذاری نظریه داده بنیاد؛ از کدگذاری باز تا مدلی گفتمان (کرسول، ۲۰۰۵: ۴۰۱)

^۱ روش تحلیل با روش گردآوری متفاوت است. لطفاً روش کتابخانه‌ای و اسنادی را به عنوان روش تحلیل بیان نکنید که واقعا نشان از عدم تسلط نویسنده به روش تحقیق دارد

روایی و پایایی ابزار جمع‌آوری

محاسبه پایایی با استفاده از فرمول «هولستی» صورت پذیرفت. در این فرمول از دو کدگذار برای به دست آوردن «روایی» و «اعتبار» تحلیل استفاده می‌شود

$$\text{فرمول هولستی} = \frac{2M}{N1+N2} = \text{پایایی}$$

M = تعداد تصمیم‌های کدگذاری مورد توافق دو کدگذار.

$N1$ = تصمیم‌های کدگذاری از سوی کدگذار اول.

$N2$ = تصمیم‌های کدگذاری از سوی کدگذار دوم.

همچنین، برای محاسبه شاخص نسبت روایی محتوایی پرسشنامه (CVR) که توسط لاوشه طراحی

شده است، از نظرات کارشناسان و متخصصین در زمینه تهدیدات و سرمایه اجتماعی و با توضیح اهداف آزمون برای آنها و ارائه تعریف عملیاتی مرتبط استفاده و پاسخ‌ها براساس طیف سه‌بخشی لیکرت «گویه ضروری است»، «گویه ضرورتی ندارد» و «گویه مفید است ولی ضروری نیست»، طبقه‌بندی می‌شوند.

$$\text{تعداد کل} = \text{CVR} = \frac{\text{تعداد گزینه‌های ضروری}}{2}$$

مراحل انجام و به کارگیری روش

این پژوهش با استفاده از "روش آمیخته" به شرح زیر انجام شد:

الف) روش تحلیل محتوا: برای احصاء اندیشه‌ها، آراء، نظرات خبرگان و کارشناسان عرصه تهدیدات سیاسی - امنیتی و سرمایه اجتماعی.

ب) روش نظریه مبنایی: برای تدوین و فرموله نمودن دیدگاه‌ها و نقطه‌نظرت متخصصین و صاحب‌نظران مرتبط با موضوع پژوهش از طرح پژوهشی کد گذاری سه گانه

۴- یافته‌های تحقیق

نمونه ای از یافته های تحلیل محتوا

جمع بندی فراوانی مقوله ها و درصد هر فراوانی در تحلیل محتوای آراء ، اندیشه‌ها و فرمایش‌های حضرت امام خمینی^(ع)

شماره	مقوله ها	فراوانی	درصد فراوانی
۱	هویت / هویت ایرانی - اسلامی	۲۲۶۳۳	۵۴٪
۲	امنیت عمومی / معارضة با ظلم و تعدی	۵۲۱۳	۱۲,۴۵٪
۳	امنیت روانی / امنیت داخلی	۱۰۵۷	۲,۵۲٪
۴	قوم / اقوام	۹۱۴	۲,۱۸٪
۵	عدالت اجتماعی / عدالت الهی / عدالت حقیقی	۵۸۸	۱,۴۰٪
۶	انسجام اجتماعی	۲۵۵۳	۶,۰۹٪
۷	توجه به نیازها / توجه به محرومین	۶۹۴	۱,۶۵٪
۸	اعتماد به نفس	۵۷۷	۱,۳۷٪
۹	اتکال به خداوند	۷۱	۰,۱۶٪
۱۰	کارگزاران	۷۵۵۸	۱۸٪
	جمع کل فراوانی ها	۴۱۸۵۸	۱۰۰٪

مقوله های حاصل از تحلیل محتوای فرمایشات امام خمینی مرتبط با سرمایه اجتماعی و قابل استفاده در مدیریت تهدیدات سیاسی و امنیتی است.

جمع بندی فراوانی مقوله ها و درصد هر فراوانی در تحلیل محتوای آراء، اندیشه‌ها و فرمایش‌های حضرت امام خامنه‌ای (مد ظله‌العالی)

شماره	مقوله ها	فراوانی	درصد فراوانی
۱	هویت	۷۰۹۷	۱۲٫۹۸٪
۲	قوم / قوم‌گرایی	۹۱۱۰	۱۶٫۶۶٪
۳	عزت ملی / غرور ملی	۲۴۵۴	۴٫۴۸٪
۴	اتکال به خدا	۴۸۰	۰٫۸۷٪
۵	اعتماد به نفس	۱۱۶۷	۲٫۱۳٪
۶	عدالت اجتماعی / الهی / حقیقی	۲۲۸۷	۴٫۱۸٪
۷	امنیت روانی	۱۲۹	٪ ۰٫۲۳
۸	امنیت عمومی	۷۵۴۹	۱۳٫۸۰٪
۹	تحکیم خانواده	۸۲۲	۱٫۵۰٪
۱۰	مردم سالاری دینی	۳۴۸۱	۳٫۴۸٪
۱۱	بصیرت	۱۴۳۸	۲٫۶۳٪
۱۲	پیشرفت	۳۲۹۷	۶٫۰۳٪
۱۳	تهدیدات / چالش‌ها	۳۰۱۹	۵٫۵۲٪
۱۴	ارزش‌ها / باورها / اعتقادات	۳۵۱۸	۶٫۴۳٪
۱۵	انسجام اجتماعی	۲۳۱۹	۴٫۲۴٪
۱۶	کارگزاران	۶۵۰۴	۱۱٫۸۹٪
	جمع کل فراوانی ها	۵۴۶۷۱	۱۰۰٪

مقوله های حاصل از تحلیل محتوای فرمایشات امام خامنه ای مرتبط با سرمایه اجتماعی و قابل استفاده در مدیریت تهدیدات سیاسی و امنیتی است.

نتایج حاصل از تحلیل محتوا:

حضرت امام خامنه‌ای (مدظله العالی) بر هویت و حفظ هویت اسلامی - ایرانی تأکید بسیاری دارند و هویت را پایه و اساس فرهنگ می‌دانند. امنیت روانی و وجود احساس امنیت نیز از موارد مورد عنایت حضرت امام خامنه‌ای (مدظله العالی) است که تأکید بسیار دارند بر جلوگیری و ممانعت از هرگونه ایجاد ناامنی و یا اقداماتی که باعث نگرانی و تشویش اذهان مردم گردد. معظم له عدالت اجتماعی را نیز بسیار مهم و اساسی می‌دانند و عدالت اجتماعی واقعی را عدالت مورد توجه و تأکید اسلام بر می‌شمرند. توجه به ارزش‌ها و هنجارها نیز مورد توجه ویژه حضرت امام خامنه‌ای (مدظله العالی) است و مقابله با تهاجم فرهنگی و شبیه خون فرهنگی و حفظ ارزش‌ها و باورها را در مقابل القای دشمنان بسیار تأکید می‌نمایند. توجه به اقوام نیز از منظر حضرت امام خامنه‌ای (مدظله العالی) بسیار مهم است. به‌ویژه اینکه هرگونه کوتاهی و قصور در این زمینه را موجب سوء استفاده دشمنان و تضعیف انسجام و وحدت ملی می‌دانند. نهادینه شدن سبک زندگی اسلامی / ایرانی از دیگر موارد مورد توجه ایشان برای حفظ خانواده و ایجاد جامعه‌ای سالم در راستای بالابردن سرمایه اجتماعی در جامعه محسوب می‌گردد.

برای محاسبه سنجش پایایی تحلیل محتوای آراء، اندیشه‌ها و فرمایشات حضرت امام خامنه‌ای (مدظله العالی)، تعداد کلمات کدگذاری شده توسط دو نفر از خبرگان در فرمول هولستی قرار داده شد و با توجه به نتیجه سنجش (۰/۹۳۲) پایایی تحلیل محتوای انجام شده، پایایی قابل توجهی است. در این پژوهش تجزیه و تحلیل متن مصاحبه‌ها با کمک نرم افزار MAXQDA صورت پذیرفته است. فرآیند رسیدن به مدلی راهبردی مدیریت تهدیدات سیاسی - امنیتی در جمهوری اسلامی ایران با تأکید بر سرمایه اجتماعی بر اساس روش تحقیق ذکر شده به شرح زیر می‌باشد:

الف) کدگذاری باز

کدگذاری باز فرآیندی است که در آن داده‌ها بصورت واحدهای معنا دار مجزا در می‌آیند. هدف اصلی کدگذاری باز مفهوم سازی و برچسب زدن به داده‌ها است. کدگذاری باز بخشی از تحلیلی است که با شناسایی، نام گذاری، مقوله سازی و توصیف پدیده‌های

که در متن یافت می‌شود، همراه است؛ لذا محقق بر این اساس در گام اول در کد گذاری باز ۱۱۵ شاخص که برخی از مصادیق آن در جدول زیر ذکر شده احصاء گردید:

جدول(۱): نمونه کدگذاری باز متن مصاحبه با نخبگان جامعه آماری

ردیف	کد گزاره	برداشت از اصل متن مصاحبه	مفهوم کد	مقوله
۱	R1	باید هدف را این بگذاریم که مردم بر اساس روابط اجتماعی عادلانه، به امنیت و نظم در جامعه دست پیدا کنند و این مهم با تشکیل حکومت و اجرای احکام امکان‌پذیر است.	دستیابی به نظم و امنیت اجتماعی با اجرای احکام اسلامی	اهداف
۲	R3	باید کوشش شود که برای اصلاح امور جامعه، هم به احکام اسلام توسط مسئولین عمل شود و هم مردم وادار به عمل شوند.	امر به معروف و نهی از منکر برای اصلاح امور جامعه و استقرار نظم و امنیت	اهداف
۳	R4	نباید هر کسی، هر کاری دلش خواست بکند؛ این بدان معناست که اصلاً حدّ و مرزی برای هیچ چیز نیست.	برخورد با هرج و مرج و الزام به انضباط	اهداف
۴	R6	اسلام ورود بدون اجازه به مسکن دیگران، حتی نگاه کردن به داخل خانه و محل سکونت پوشیده شده مردم را جایز نمی‌داند، تا آن جا که اگر شخص متعرض به هنگام دفاع صاحب خانه به قتل برسد، خونش مهدور است.	لازم و ضروری بودن اجرای امنیت برای همه انسان‌ها از نگاه اسلام	اهداف
۵	R8	حکمرانی دولت اسلامی اگر با نظارت فقیه و ولایت فقیه باشد، آسیبی بر این مملکت وارد نخواهد شد.	تبعیت از ولایت فقیه، عدم آسیب به مملکت را به دنبال دارد.	دکترین

ب) کدگذاری محوری

ذکر کد گذاری محوری (تبدیل شاخص ها به مولفه ها) از طریق تم های تشابه، ترادف، تماثل و تجانس ۱۱۵ شاخص به ۳۶ مولفه تبدیل گردید که نمونه های از روش و مولفه ها در قالب جدول زیر ذکر گردیده است:

جدول (۲): تجمیع پیش نظری کدگذاری

ردیف	کد گزاره	گزاره	مؤلفه	فراوانی	درصد
۱	R1+R3+R4+P64+P65+P66+P67+D162	اجرای احکام اسلامی - مبارزه و برخورد با فساد و انحرافات - امر به معروف و نهی از منکر - برخورد با هرج و مرج و الزام به انضباط-نظم اجتماعی - کمک به قشرهای ضعیف جامعه - انضباط اجتماعی و ارتقاء سطح انضباط شهروندان- ایجاد نظام اداری	استقرار نظم اجتماعی	۹	۴٪/۶۹
۲	R6+R68+P69	جلوگیری از ظلم و تفتیش مردم- نظام اسلامی، باعث برقراری امنیت - افزایش احساس امنیت در شهروندان	امنیت شهروندان	۳	۱٪/۱۵۶
۳	R7+R8+P70+P71	ولایت فقیه؛ اصل قانون اساسی- ولایت فقیه؛ عدم آسیب به مملکت- مردم پشتوانه نظام بوده و شرکت در انتخابات یکی از مصادیق وفاداری آنان- ولایت فقیه یکی از راه های اصلی نظام و نقطه درخشان نظام اسلامی است	رهبری ولایی و امامت	۴	۲٪/۱۰۸
۴	R9+P72+P73+P74+P75	رعایت ادب و گفتار- یکی از راه های بی اعتماد کردن مردم، شایعه پراکنی ها و حرف هایی است که از روی بی مسئولیتی زده می شود- داشتن احساس مسئولیت مجریان سیاسی در فعالیت های سیاسی- صداقت در مواضع، خودش جهاد است- نفاق و دو گونه گویی؛ ناامنی سیاسی	عدم دروغ و فریب در فعالیت های سیاسی	۵	۲٪/۰۰ %
۵	R10+ P76+P76+P77+P78+D163	وابستگی خارجی؛ عدم آزادی و استقلال- تغییر جغرافیای قدرت از اشکال استعمار است و همیشه استعمار به زور و قدرتش وارد شده است- هدف استعمار تفرقه بین مسلمانان- طرد استعمار	طرد استعمار و نفوذ خارجی	۶	۳٪/۱۱۳

با توجه به داده‌های جدول (۲)، گزاره‌ها و مؤلفه‌های مندرج در این جدول، در قالب مدلی مفهومی - نظری به مؤلفه‌های علی، زمینه‌ای، مداخله‌گر، راهبردی، محوری و پیامد به نمایش درآمده است

شکل (۴) مدلی مفهومی - نظری کدگذاری محوری

چنانچه التفات دارید، در این الگو سعی شده است تا ارتباط میان راهبردها، مؤلفه‌های محوری و پیامدها و همچنین برهم‌کنش میان مؤلفه‌های علی، زمینه‌ای و مداخله‌گر را نشان بدهیم؛ بر این اساس :

≠ مواردی که از شمولیت بیشتری برخوردار است را به عنوان مؤلفه‌های محوری در نظر گرفته ایم.

≠ مفاهیمی که بیشتر حالت کاربردی و سیاست گذاری دارند را تحت عنوان راهبردها آورده ایم.

≠ در نهایت نتایج و دستاوردهای این راهبردها به عنوان پیامدها ملاحظه شده است.
 ≠ با این توضیح که یکسویگی در این الگو وجود ندارد و انعکاس نتایج آینده را که در پیامدها منعکس شده است به نوعی در مولفه های علی، زمینه ای و مداخله گر نیز اثر گذار می باشد.

ج) کد گذاری انتخابی:

در این مرحله بر اساس ارکان جهت ساز دکتربین، سیاست ها و اهداف که به عنوان ابعاد مدل تعیین شده بودند جا نمایی گردیدند که به شرح زیر می باشند:

جدول (۳): کد گذاری انتخابی متن مصاحبه با نخبگان جامعه آماری

موضوع	ابعاد	مؤلفه ها
مدیریت تهدیدات سیاسی امنیتی در ج.ا.ا با تأکید بر سرمایه اجتماعی	دکترین	استحکام ساخت درونی قدرت سیاسی بسط (گسترش) و نشر اسلام امر به معروف و نهی از منکر استقلال سیاسی تحقق جامعه اسلامی حفظ اندیشه، تفکر و جهان بینی اسلامی حفظ حقوق و کرامت انسانی حفظ نظام اسلامی و مقاومت پایدار رهبری ولایی و امامت (جایگاه ولایت فقیه و رهبری در امنیت سیاسی) صیانت از اسلامیت و جمهوریت نظام در حکومت اسلامی طرد استعمار و نفوذ خارجی (قاعده نفی سیبل) مشروعیت سیاسی سازماندهی نهادهای دانشجویی در دانشگاهها و فعال نمودن آن در مسیر انقلاب
	سیاست ها	آزادی مطبوعات و رسانه های جمعی بصیرت و دانش افزایی سیاسی به رسمیت شناختن فعالیت احزاب، جمعیت ها، انجمن های اسلامی، سیاسی، صنفی و اقلیت های دینی شناخته شده تأمین حقوق قانونی و آزادی سیاسی اقوام و اقلیت ها شناخت و تعامل سیاسی جهان پیرامونی

موضوع	ابعاد	مؤلفه‌ها
		<p>صداقت، امانت، عدم دروغ و فریب در فعالیت‌های سیاسی</p> <p>عدالت سیاسی</p> <p>عزت و آرمان خواهی سیاسی</p> <p>قانون‌گرایی</p> <p>منافع و مصالح سیاسی</p> <p>نفوذ سیاسی</p> <p>مقابله با تحریم‌ها و فشار حداکثری</p> <p>تشکیل نهادهای امنیت‌ساز برای نظام سیاسی</p> <p>گرامیداشت مناسبت‌های مختلف مذهبی و انقلابی در جهت استحکام</p> <p>ساخت درونی نظام سیاسی</p> <p>توجه به راه اندازی کرسی‌های آزاد اندیشی در استمرار ثبات سیاسی</p> <p>فعالیت احزاب اسلامی هدایت‌گرا در هدایت عامه مردم به سوی</p> <p>مشارکت‌های مدنی</p> <p>مردم محوری نظام (مردم سالاری دینی) و تشکیل گروه‌ها و انجمن‌ها</p> <p>برای پیشبرد اهداف انقلاب</p> <p>افزایش احساس مسئولیت در فرایند بصیرت‌افزایی و ترویج آزادی</p> <p>سیاسی در سطح جامعه</p> <p>استمرار خط انقلاب و شهدا به‌عنوان چراغ راه هدایت</p> <p>توجه به همه اقشار جامعه و هدایت و مدیریت افکار عمومی در مواقع</p> <p>ضروری</p> <p>توجه به وجوه مشترک بین اقوام مختلف ایرانی همچون (دین، سرزمین، نژاد و....)</p>

موضوع	ابعاد	مؤلفه‌ها
	اهداف	<p>همبستگی هویت دینی با هویت سیاسی همدلی و هم‌زبانی، انسجام و همبستگی سیاسی دولت ملت آزادی‌های سیاسی (در بیان عقاید، تفکرات، باورها، مواضع و معارف سیاسی و حق شرکت در انتخابات بر مبنای قانون) ارتقای احساس امنیت سیاسی استقرار نظم اجتماعی و پویا در جامعه اعتماد و مقبولیت مردمی (شهروندان) اقتدار ملی و دفاع سیاسی مقاومت در مقابل تحریم‌های اقتصادی و کنترل تورم برقراری امنیت برای شهروندان (اعم از مسلمانان، اهل کتاب و ذمه و سایر انسان‌ها) تکلیف (حقوق متقابل دولت، ملت) ثبات نظام سیاسی کارآمدی نظام سیاسی مشارکت سیاسی وفاق و یکپارچگی سیاسی در جامعه</p>

همانطوری که در جدول (۳) مشخص است، سه بعد اصلی کدگذاری انتخابی عبارتند از دکتربین، سیاست‌ها و اهداف؛ که مؤلفه‌های هر کدام از آنها نیز در جدول مربوطه مشخص شده است.

دکتربین: با عنایت به جدول فوق، دکتربین یکی از ابعاد سه‌گانه احصاء شده در کدگذاری انتخابی است که اهم مؤلفه‌های آن عبارتند از: استحکام ساخت درونی قدرت سیاسی، بسط (گسترش) و نشر اسلام، امر به معروف و نهی از منکر، استقلال سیاسی، تحقق جامعه اسلامی، حفظ اندیشه، تفکر و جهان بینی اسلامی، حفظ نظام اسلامی، رهبری ولایی و امامت (جایگاه ولایت فقیه و رهبری در امنیت سیاسی)، صیانت از اسلامیت و جمهوریت نظام در حکومت اسلامی، طرد استعمار و نفوذ خارجی (قاعده نفی سبیل)، مشروعیت سیاسی، سازماندهی نهادهای دانشجویی در دانشگاه‌ها و فعال نمودن آن در مسیر انقلاب و حفظ حقوق و کرامت انسانی.

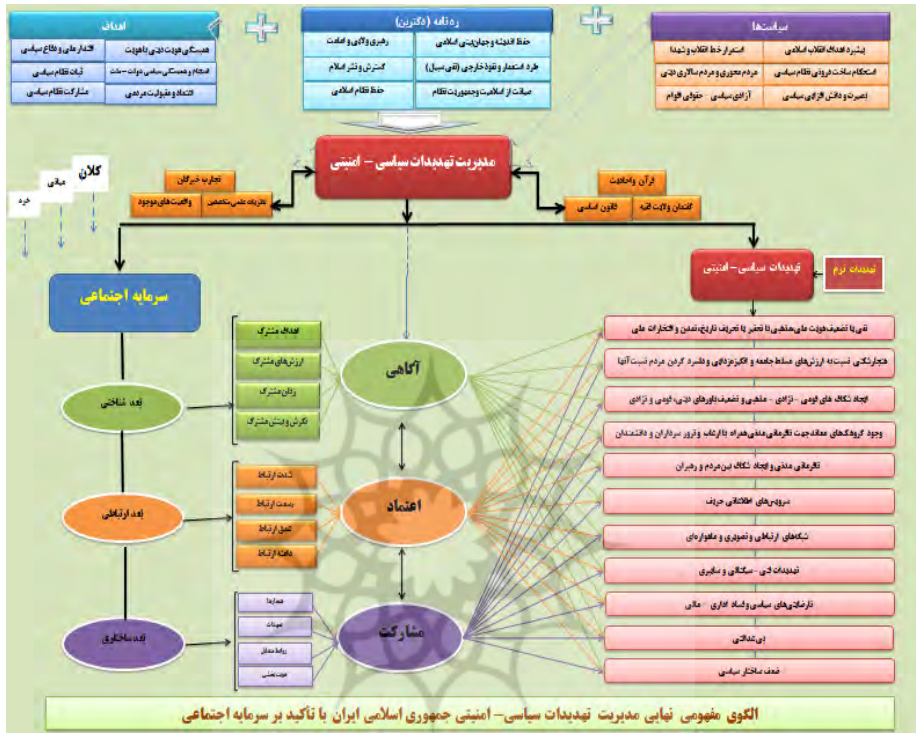
سیاست‌ها: بعد مهم دیگر منتخب از کدگذاری انتخابی، سیاست‌ها می‌باشد که مؤلفه‌های آن شامل: آزادی مطبوعات و رسانه‌های جمعی، بصیرت و دانش‌افزایی سیاسی، به رسمیت شناختن فعالیت احزاب و انجمن‌های اسلامی و نیز اقلیت‌های دینی شناخته شده، تأمین حقوق قانونی و آزادی سیاسی اقوام و اقلیت‌ها، شناخت و تعامل سیاسی با جهان پیرامونی، صداقت، امانت، عدم دروغ و فریب در فعالیت‌های سیاسی، عدالت سیاسی، عزت و آرمان خواهی سیاسی، قانون‌گرایی، منافع و مصالح سیاسی، نفوذ سیاسی، تشکیل نهادهای امنیت‌ساز برای نظام سیاسی، گرمی‌داشتن مناسبت‌های مختلف مذهبی و انقلابی در جهت استحکام ساخت درونی نظام سیاسی، توجه به راه‌اندازی کرسی‌های آزاداندیشی در استمرار ثبات سیاسی، فعالیت احزاب اسلامی هدایت‌گرا در هدایت عامه مردم به سوی مشارکت‌های مدنی، مردم‌محوری نظام (مردم‌سالاری دینی) و تشکیل گروه‌ها و انجمن‌ها برای پیشبرد اهداف انقلاب، افزایش احساس مسئولیت در فرایند بصیرت‌افزایی و ترویج آزادی سیاسی در سطح جامعه، استمرار خط انقلاب و شهدا به‌عنوان چراغ راه هدایت، توجه به همه‌اشار جامعه و هدایت و مدیریت افکار عمومی در مواقع ضروری و توجه به وجوه مشترک بین اقوام مختلف ایرانی همچون (دین، سرزمین، نژاد و...).

اهداف: باعنایت به جدول، اهداف نیز یکی از ابعاد احصاء شده در کدگذاری انتخابی است که اهم مؤلفه‌های آن عبارتند از: همبستگی هویت دینی با هویت سیاسی، همدلی و هم‌زبانی، انسجام و همبستگی سیاسی دولت-ملت، آزادی‌های سیاسی (در بیان عقاید، تفکرات، باورها، مواضع و معارف سیاسی و حق شرکت در انتخابات بر مبنای قانون)، ارتقای احساس امنیت سیاسی، استقرار نظم اجتماعی و پویا در جامعه، اعتماد و مقبولیت مردمی (شهروندان)، اقتدار ملی و دفاع سیاسی، برقراری امنیت برای شهروندان (اعم از مسلمانان، اهل کتاب و ذمه و سایر انسان‌ها)، تکلیف (حقوق متقابل دولت-ملت)، ثبات نظام سیاسی، کارآمدی نظام سیاسی، مشارکت سیاسی و وفاق و یکپارچگی سیاسی در جامعه.

(د) مدل نهایی

شکل (۵): مدل نهایی مدیریت تهدیدات سیاسی - امنیتی ج.ا.ایران بر مبنای مؤلفه های آگاهی، اعتماد و مشارکت اجتماعی

تشریح مدل نهایی:

همان گونه که در الگوی مفهومی مقاله نمایش داده شد، اسناد بالادستی خصوصاً دیدگاه‌های امامین انقلاب برای پرتوافکنی محوری کار پژوهش این رساله مهمترین مرجع بوده است. در الگوی مفهومی نهایی که مشاهده می‌شود، تمام آن جهت‌گیری‌ها در سه قلمرو دکترین، سیاست‌ها و اهداف در فرادست مدل قرار داده شده است. آنگاه ابعاد سه‌گانه سرمایه اجتماعی شامل شناختی، ارتباطی و ساختاری جانمایی شده است که هر کدام از این ابعاد همراه با اجزای مربوطه با یکی از مؤلفه‌های آگاهی، اعتماد و مشارکت اجتماعی ارتباط وثیق و وسیعی دارند؛ که در نهایت مدیریت تهدیدات سیاسی - امنیتی در تعامل با این عناصر اصلی سرمایه اجتماعی (آگاهی اجتماعی، مشارکت اجتماعی و

اعتماد اجتماعی) به‌تصویر کشیده شده است. اما آنچه این پژوهش را عینی‌تر و انضمامی‌تر نموده است، رجوع هدفمند به خبرگان مشهور و مطرح در مبحث تهدیدات سیاسی و امنیتی بوده است. این عده با رویکرد سرمایه اجتماعی و نقش آن در مدیریت تهدیدات سیاسی-امنیتی نیز آشنا و مسلط بوده‌اند. در الگوی نهایی ابعاد و مؤلفه‌های سرمایه اجتماعی مشروح‌تر آمده است و ارتباط آنها با مدیریت تهدیدات سیاسی-امنیتی و وضوح بیشتری یافته است. در مقایسه میان دو الگوی مفهومی-نظری اولیه و نهایی متوجه می‌شویم که شاخص‌های تهدیدات سیاسی-امنیتی توسعه بیشتری یافته است (اضافه شده است)؛ مثلاً مواردی نظیر: نافرمانی مدنی و ایجاد شکاف بین مردم، نخبگان و رهبران سیاسی، سرویس‌های اطلاعاتی حریف، تهدیدات فنی و سیگنالی، نارضایتی سیاسی و فساد اداری-مالی، بی‌عدالتی، ضعف ساختار سیاسی و... حاصل روند و فرایند پژوهشی این رساله است که در ابتدای امر وجود نداشته است.

۵- بحث، نتیجه‌گیری و پیشنهادها

۵-۱- بحث و نتیجه‌گیری

در این پژوهش سعی شده متناسب با اهداف پیش‌بینی شده به این پرسش محوری پاسخ دهیم که مدل مدیریت تهدیدات سیاسی-امنیتی ج.ا.ایران بر مبنای مؤلفه‌های آگاهی، اعتماد و مشارکت اجتماعی چگونه است؟

در مدل مفهومی، مؤلفه‌ها در ابعاد دکترین، سیاست‌ها و اهداف منعکس شده است. دکترین شامل: استحکام ساخت درونی قدرت سیاسی، بسط (گسترش) و نشر اسلام، امر به معروف و نهی از منکر، حفظ اندیشه، تفکر و جهان‌بینی اسلامی، حفظ نظام اسلامی، رهبری ولایی و امامت (جایگاه ولایت فقیه و رهبری در امنیت سیاسی)، صیانت از اسلامیت و جمهوریت نظام در حکومت اسلامی، طرد استعمار و نفوذ خارجی (قاعده نفی سبیل) و حفظ حقوق و کرامت انسانی؛ اهداف شامل: همبستگی هویت دینی با هویت سیاسی، همدلی و هم‌زبانی، انسجام و همبستگی سیاسی دولت-ملت، آزادی‌های سیاسی (در بیان عقاید، تفکرات، باورها، مواضع و معارف سیاسی و حق شرکت در انتخابات بر مبنای قانون)، ارتقای احساس امنیت سیاسی، استقرار نظم اجتماعی و پویا در جامعه، اعتماد و مقبولیت مردمی (شهروندان)، اقتدار ملی و دفاع سیاسی، ثبات نظام سیاسی، کارآمدی نظام سیاسی، مشارکت سیاسی و وفاق و یکپارچگی سیاسی در جامعه؛ سیاست‌ها شامل: بصیرت و دانش‌افزایی سیاسی، به رسمیت شناختن فعالیت احزاب و انجمن‌های اسلامی و نیز اقلیت‌های

دینی شناخته شده، تأمین حقوق قانونی و آزادی سیاسی اقوام و اقلیت ها، شناخت و تعامل سیاسی با جهان پیرامونی، عزت و آرمان خواهی سیاسی، قانون گرایی، منافع و مصالح سیاسی، گرامیداشت مناسبت های مختلف مذهبی و انقلابی در جهت استحکام ساخت درونی نظام سیاسی، توجه به راه اندازی کرسی های آزاد اندیشی در استمرار ثبات سیاسی، فعالیت احزاب اسلامی هدایتگر در هدایت عامه مردم به سوی مشارکت های مدنی، مردم محوری نظام (مردم سالاری دینی) و تشکیل گروه ها و انجمن ها برای پیشبرد اهداف انقلاب، آزادی مطبوعات و رسانه ها در جهت ترویج آزادی سیاسی در سطح جامعه، استمرار خط انقلاب و شهدا به عنوان چراغ راه هدایت، توجه به همه اقشار جامعه و هدایت و مدیریت افکار عمومی در مواقع ضروری و توجه به وجوه مشترک بین اقوام مختلف ایرانی همچون (دین، سرزمین، نژاد و...). این سه قلمرو در مدیریت تهدیدات سیاسی - امنیتی الهام بخش بوده است؛ اما آنچه این پژوهش را عینی تر و انضمامی تر نموده است، رجوع هدفمند به خبرگان مشهور و مطرح در بحث تهدیدات سیاسی و امنیتی بوده است. این عده با رویکرد سرمایه اجتماعی و نقش آن در مدیریت تهدیدات سیاسی - امنیتی نیز آشنا و مسلط بوده اند. در مدل نهایی ابعاد و مؤلفه های سرمایه اجتماعی به ویژه مولفه های اصلی سه گانه آگاهی، اعتماد و سرمایه اجتماعی مشروح تر آمده است و ارتباط آنها با مدیریت تهدیدات سیاسی - امنیتی وضوح بیشتری یافته است.

۵-۲- پیشنهادها

الف) پیشنهادهای اجرایی (مرتبط با راهبردها)

- ساخت سریال های مناسب در ایام پرمخاطب با محوریت آگاهی بخشی درخصوص تهدیدات سیاسی امنیتی و ویژگی های آن؛
- آزادی مطبوعات و رسانه های جمعی به منظور استفاده از ظرفیت های بیشتر در آگاه سازی جامعه نسبت به تهدیدات سیاسی - امنیتی و ویژگی های آن؛
- داشتن برنامه ثابت در رادیو و تلویزیون به صورت هفتگی یا حتی روزانه برای معرفی عوامل تهدیدزا و نیز ارتقای سرمایه اجتماعی در کشور؛
- چاپ و نشر مجلات در قالب ماهنامه، هفته نامه و روزنامه که در آن اهداف، وظایف و برنامه های مدیریت تهدیدات سیاسی - امنیتی به همراه گزارش عملکرد آن در سطوح مختلف به منظور برجسته سازی بخش صداقت در رفتار و گفتار مسئولان در مدیریت تهدیدات سیاسی - امنیتی؛

- حضور در سطح فضای مجازی در قالب سایت‌های علمی و فرهنگی که مورد رجوع قشر جوان باشد، مانند سایت‌های جستجوی مقالات و یا سایت‌های سرویس‌دهنده در زمینه نرم‌افزاری و یا پاسخ به سؤالات متداول در مورد مسائل آموزشی، فرهنگی، اقتصادی، امنیتی و...؛
- ایجاد فضاهای گفتگو در فضای مجازی پیرامون مسائل اجتماعی و سیاسی برای جوانان با تأکید بر نقش مدیریت تهدیدات سیاسی - امنیتی مبتنی بر سرمایه اجتماعی؛
- فعالیت احزاب اسلامی هدایت‌گرا در هدایت عامه مردم به سوی مشارکت مدنی؛
- شناسایی حوزه‌های نوین در زمینه برجسته‌سازی وجوه مشترک بین اقوام مختلف ایرانی؛
- انجام مشارکت در فعالیت‌هایی که موجب به رسمیت شناختن فعالیت آزاد و مشروع احزاب و اقلیت‌های دینی شناخته شده در جامعه می‌شود؛
- ایجاد مراکز و نهادهای امنیت‌ساز برای استحکام ساخت نظام سیاسی؛
- همکاری با مراکز فرهنگی ادارات، دستگاه‌ها و نهادهای کشور برای استمرار خط انقلاب و شهدا به عنوان چراغ راه هدایت.
- افزایش سطح اطلاع‌رسانی در زمینه برنامه‌ها و فعالیت‌های مختلف و متنوع برای تلاش در جهت برقراری امنیت پایدار برای شهروندان، که تأمین‌کننده منافع اساسی و عمومی جامعه بوده و منجر به اعتماد افزایی شود؛
- انجام فعالیت‌های تبلیغاتی گسترده در مقابل هجمه تبلیغاتی دشمنان، بدخواهان و معاندان، که فعالیت‌های نظام را زیر سوال برده و سعی در مایوس نمودن مردم از حکومت اسلامی دارند؛
- تلاش همه‌جانبه جهت تقویت و ارتقاء سطح نگرش مردم نسبت به مقوله تهدید، تهدیدات سیاسی - امنیتی، امنیت و دفاع از مرز و بوم (مدافعان این عرصه)؛
- شناسایی و حذف فعالیت‌هایی که موجب پایین آمدن میزان وفاق و یکپارچگی سیاسی جامعه می‌گردد؛
- برنامه‌ریزی مؤثر، میان‌مدت و بلندمدت جهت افزایش ارتباط سران قوا و مسئولین رده‌های مختلف با بدنه جامعه در جهت ارتقاء عدالت سیاسی و اجتماعی در میان جامعه؛
- تلاش و برنامه‌ریزی با هدف فرهنگ‌سازی و حفظ و ارتقاء آزادی‌های سیاسی تعریف شده در قانون اساسی در بیان عقاید، تفکرات، باورها، مواضع و معارف سیاسی در جامعه؛

ب) پیشنهادهایی برای پژوهش‌های آتی

- نیازسنجی پژوهشی برای انجام پژوهش‌های بیشتر برای مدیریت انواع دیگر تهدیدات (فرهنگی - اجتماعی، اقتصادی و...) فراروی نظام مقدس ج.ا.ایران با تأکید بر مولفه‌های سه گانه سرمایه اجتماعی؛
- ارائه طرح جامع ایجاد تشکلهای و نهادهای دانشجویی در دانشگاه‌ها و فعال نمودن آن در مسیر آرمان‌ها و ارزش‌های انقلاب؛
- تشکیل کارگروه دانشجویی (در حوزه مدیریت تهدیدات سیاسی - امنیتی ج.ا.ایران) در ساختار دانشگاه‌ها و همچنین محافل علمی در مسیر آرمان‌های انقلاب به منظور مدیریت عالی تهدیدات سیاسی - امنیتی ج.ا.ایران؛
- انجام طرح‌های پژوهشی با محوریت برنامه‌ریزی و اهتمام جدی و ساختاری و آموزشی برای ارتقای بصیرت و دانش‌افزایی سیاسی اقشار مختلف مردم؛
- تدوین نظام جامع اطلاع‌رسانی و راه‌اندازی کرسی‌های آزاد اندیشی در استمرار ثبات سیاسی؛
- پیمایش‌های دوره‌ای سنجش سرمایه اجتماعی با توجه به نقش مهم و ارزنده آن در مدیریت تهدیدات سیاسی - امنیتی ج.ا.ایران.

۶- منابع

۶-۱- منابع فارسی

منابع دینی و اسناد بالادستی

- ۱) امام خمینی(ره)، روح الله. (۱۳۸۲). صحیفه نور، تهران: دفتر حفظ و نشر آثار امام(ره)
- ۲) امام خامنه‌ای(مدظله‌العالی)، مجموعه بیانات، قابل دسترسی در www.Khamenei.ir

مقاله‌ها

- ۳) افتخاری، اصغر، (۱۳۸۵)، کالبد شکافی تهدید، تهران: مرکز مطالعات دفاعی و امنیت ملی دانشگاه امام حسین(ع)
- ۴) اکبری، امین، (۱۳۸۳)، نقش سرمایه‌های اجتماعی در مشارکت؛ بررسی تأثیر سرمایه اجتماعی بر مشارکت سیاسی اجتماعی، انته‌شارات جهاد دانشگاهی دانشگاه تهران، دوره ۱، شماره ۱
- ۵) امیر انتخابی، شهرود، (۱۳۹۰)، پدیده شناسی سیاست راهبردی: فصلنامه دکتری مدیریت و برنامه ریزی فرهنگی ۹۰- تهران: انتشارات دانشگاه آزاد تهران
- ۶) بهرامی، فردین، (۱۳۸۱)، ابعاد بیرونی سرمایه اجتماعی، تهران: انتشارات نسیم البرز شماره ۳۱۰
- ۷) رزاقی، افشین، (۱۳۸۱) " نظریه‌های ارتباطات اجتماعی "، تهران، نشر پیکان.
- ۸) طلوعی، محمود، (۱۳۷۲)، فرهنگ جامع سیاسی، تهران: نشر علم و سخن
- ۹) عبدالله‌خانی، علی، (۱۳۸۶)، تهدیدات امنیت ملی، تهران: انتشارات مؤسسه ابرار معاصر
- ۱۰) علوی تبار، علیرضا، (۱۳۸۸)، بررسی مدلی مشارکت شهروندان در اداره امور شهرها، یافته‌های تجربی و راهبردها، تهران: مرکز مطالعات و برنامه ریزی شهری.
- ۱۱) فرهنگی، علی اکبر، صفزاده، حسین (۱۳۸۵) "روشهای تحقیق در علوم انسانی با نگرشی بر پایان نامه نویسی" تهران انتشارات امیر کبیر.
- ۱۲) مرادیان، محسن، (۱۳۸۵)، درآمدی بر ابعاد و مظاهر تهدیدات، تهران: انتشارات ارتش جمهوری اسلامی ایران
- ۱۳) نباتی، عزت‌اله، (۱۳۸۹) پدافند غیرعامل با رویکرد به حوزه تهدیدات، چاپ اول، تهران: انتشارات مرکز آموزش و پژوهش شهید صیاد شیرازی.

۶-۲- منابع لاتین

1. Azar Edward E & Chung ,in Moon(1988). National security in the third world, Amnesty International Publishers, Princeton.
2. Boozan, Bari, (2010), People, states and fear: an agenda for international security studies in the post – cold war era, harvester wheatsheaf publication. London.
3. Collins, John M.(1974) "Grand Strategy: Principles and Practices," Naval War College Review: Vol. 27 : No. 2
4. Fukuyama, Francis (2006). The End of Order; Social capital and its preservation, Translated by Gholamabbas Tavassoli, Tehran, Hikayat Qalam Novin.

Abstract

1. The study of national security threats is one of the most important and fundamental security issues of any country, and recognizing them is essential for managing various types of threats, especially political-security threats; On the other hand, social capital with its main components such as awareness, trust and participation, is one of the needs of any government to govern society and fulfill the governing desires of today's societies; Therefore, considering the importance of the issue of the lack of a political-security threat management model of the Islamic Republic of Iran as a concern, the researcher tries to answer the question: The political-security threat management model of the Islamic Republic of Iran based on the three components of awareness, trust and social participation How is that? Answer. This is an applied-developmental research that has been done using a mixed (quantitative-qualitative) method; In such a way that content analysis has been used to enumerate the views and opinions of the Imams of the Revolution and basic theory and types of codings have been used to examine the opinions and views of experts and thinkers in this field. In order to achieve an appropriate answer, the present study collects documents and theoretical foundations related to the subject and obtains specialized opinions of experts through in-depth interviews with 30 experts in this field. Has extracted. This model has been developed and designed in the form of 115 indicators, 35 components and 3 dimensions. It has been found that the researcher, after concluding and answering the questions at the end of the

research, has provided practical and strategic suggestions in accordance with the research findings.

2. **Keywords:** Modle, Management, threats, political threats - security, social capital, trust, participation, consciousness

